

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

17 juli 2007

BUITENGEWONE ZITTING 2007

VOORSTEL

tot oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie die ermee belast is de verantwoordelijkheden vast te stellen en duidelijkheid te scheppen omtrent de moord op volksvertegenwoordiger en voorzitter van de Communistische Partij van België Julien Lahaut, door onbekenden gepleegd op 18 augustus 1950 te Seraing

(ingedien door
mevrouw Muriel Gerkens c.s.)

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Toelichting.....	4
3. Wetsvoorstel	7

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

17 juillet 2007

SESSION EXTRAORDINAIRE 2007

PROPOSITION

visant à créer une commission d'enquête parlementaire chargée d'établir les responsabilités et de faire toute la lumière sur l'assassinat de Julien Lahaut, député et Président du Parti communiste de Belgique, le 18 août 1950 à Seraing par des inconnus

(déposée par Mme Muriel Gerkens et consorts)

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Développements.....	4
3. Proposition de loi	7

<i>cdH</i>	:	<i>centre démocrate Humaniste</i>
<i>CD&V-N-VA</i>	:	<i>Christen-Democratisch en Vlaams/Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>
<i>Ecolo-Groen!</i>	:	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen</i>
<i>FN</i>	:	<i>Front National</i>
<i>LDD</i>	:	<i>Lijst Dedecker</i>
<i>MR</i>	:	<i>Mouvement Réformateur</i>
<i>Open Vld</i>	:	<i>Open Vlaamse liberalen en democraten</i>
<i>PS</i>	:	<i>Parti Socialiste</i>
<i>sp.a - spirit</i>	:	<i>Socialistische partij anders - sociaal, progressief, internationaal, regionalistisch, integraal-democratisch, toekomstgericht.</i>
<i>VB</i>	:	<i>Vlaams Belang</i>
<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		
<i>DOC 52 0000/000</i>	:	<i>Parlementair document van de 52^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
<i>QRVA</i>	:	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
<i>CRIV</i>	:	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>
<i>CRABV</i>	:	<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>
<i>CRIV</i>	:	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>
<i>PLEN</i>	:	<i>Plenum</i>
<i>COM</i>	:	<i>Commissievergadering</i>
<i>MOT</i>	:	<i>moties tot besluit van interpellations (beigekleurig papier)</i>
<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>		
<i>DOC 52 0000/000</i>	:	<i>Document parlementaire de la 52e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
<i>QRVA</i>	:	<i>Questions et Réponses écrites</i>
<i>CRIV</i>	:	<i>Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)</i>
<i>CRABV</i>	:	<i>Compte Rendu Analytique (couverture bleue)</i>
<i>CRIV</i>	:	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)</i>
<i>PLEN</i>	:	<i>Séance plénière</i>
<i>COM</i>	:	<i>Réunion de commission</i>
<i>MOT</i>	:	<i>Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i> <i>Natieplein 2</i> <i>1008 Brussel</i> <i>Tel. : 02/549 81 60</i> <i>Fax : 02/549 82 74</i> <i>www.deKamer.be</i> <i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>Commandes :</i> <i>Place de la Nation 2</i> <i>1008 Bruxelles</i> <i>Tél. : 02/549 81 60</i> <i>Fax : 02/549 82 74</i> <i>www.laChambre.be</i> <i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

SAMENVATTING**RÉSUMÉ**

Volksvertegenwoordiger Julien Lahaut werd op 18 augustus 1950 voor zijn woning neergeschoten. Die sinds lang verjaarde politieke misdaad zorgt vandaag nog altijd voor verwarring en roept nog steeds vragen op. Dat blijkt uit een petitie die in het zuiden van het land heeft gecirculeerd en waarvan de ondertekenaars, in het licht van de ervaring die werd opgedaan in het kader van de parlementaire onderzoekscommissie belast met het vaststellen van de precieze omstandigheden waarin Patrice Lumumba werd vermoord en van de eventuele betrokkenheid daarbij van Belgische politici, menen dat het mogelijk is om die politieke moord aan de vergetelheid te onttrekken. De indienster streeft er met haar voorstel dan ook naar op de wens van de ondertekenaars van die petitie in te gaan.

Le 18 août 1950, le député Julien Lahaut était abattu devant chez lui. Ce crime politique, prescrit depuis longtemps, continue cependant encore aujourd’hui à semer le trouble dans les esprits et à susciter des questions. En témoigne une pétition circulant actuellement au Sud du pays dont les signataires estiment, à la lumière de l’expérience acquise lors de la Commission «Lumumba», qu’il est possible de faire un effort de mémoire sur cet assassinat politique. Par le dépôt de la présente proposition, l’auteur entend donc donner suite au souhait exprimé par les signataires de cette pétition.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit voorstel neemt de tekst over van voorstel DOC 51 2104/001.

Om even over negen die zomeravond van 18 augustus 1950 liep mevrouw O. rustig op huis aan langs de *Rue de la Vecquée*, een doorgaans zeer vredige straat in een arbeiderswijk van Seraing. In een Frans met een tongval die niet van de streek was, vroeg een man haar naar de woning van Lahaut.

Diezelfde avond was Julien Lahaut laat uit Brussel teruggekeerd. Hij had pas gegeten en toefde nog wat aan tafel toen er werd aangebeld. Zijn vrouw Géraldine ging, zoals ze dat bijna altijd deed, openmaken. Twee mannen, een grote en een kleine, bleven buiten staan en vroegen kameraad Lahaut te spreken. «Met wie heb ik de eer?», vroeg Géraldine. «Met Hendrickx», antwoordde de grote. Julien Lahaut stond op en liep naar de voordeur. Nog vóór hij die had bereikt, richtte waarschijnlijk de grootste van het tweetal een zwaar Amerikaans legerwapen, een colt .45, op hem en vuurde van dichtbij. Eerst werd Lahaut tot tweemaal toe aan het rechteroor geraakt, het derde schot in de onderbuik was echter fataal. Terwijl Lahaut ineenzakte, ging het vierde schot af. Daarop haastten de moordenaars zich terug naar hun auto en vuurden nog een vijfde keer. Vervolgens stoof de auto in volle vaart weg in de richting van Plainevaux.

Rond 21.30 uur lag Julien Lahaut vóór zijn deur. Het onoverkomelijke was gebeurd: de schoten waren fataal geweest.

Daags na de moord stond eerste minister Joseph Pholien de pers te woord. In een regeringsmededeling verklaarde hij het volgende: «Mijnheer Julien Lahaut verdedigde met energie en veel moed een ideologie die de meerderheid van de Belgen afkeurt. Vandaag zijn wij onwetend over de beweegredenen van de moordenaars. Welke deze ook mogen zijn, ze zijn op geen enkele manier goed te keuren, en mochten ze ingegeven zijn door politieke of ideologische motieven dat zou dat nog des te minder het geval zijn.»¹. De eerste minister besloot zijn mededeling met de belofte dat niets onverlet zou worden gelaten om de schuldigen op te sporen.

Julien Lahaut ziet het levenslicht te Seraing op 6 september 1884 in een arbeidersgezin. Vanaf de leeftijd van 14 jaar gaat hij werken als koperslager. Tijdens

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS

La présente proposition reprend le texte de la proposition DOC 51 2104/001.

Il était un peu plus de neuf heures ce soir d'été du 18 août 1950 au moment où madame I. rentrait tranquillement chez elle rue de la Vecquée, une rue habituellement des plus paisibles d'un quartier serésien. Un homme parlant un français qui n'était pas celui de la région, lui demanda où se trouvait la maison de Lahaut.

Ce soir là, Julien Lahaut était revenu assez tard de Bruxelles. Il venait de finir son repas et était encore à table lorsque quelqu'un sonna. Comme d'habitude sa femme alla ouvrir. Deux hommes, un grand et un petit, restés dehors, demandèrent à parler au camarade Lahaut. A qui ai-je l'honneur? demanda Géraldine. «A Hendrickx», répondit le plus grand. Julien Lahaut se leva et se dirigea vers l'entrée. Avant même qu'il n'arrive à la porte, vraisemblablement le plus grand des deux, pointa sur lui une lourde arme américaine, un colt 45 et tira. Lahaut fut d'abord touché à deux reprises à l'oreille droite, le troisième coup qui l'atteignit à l'abdomen lui fut fatal. Alors que Lahaut s'effondrait, un quatrième coup partit. Les meurtriers se ruèrent vers leur voiture et tirèrent encore une cinquième fois. La voiture démarra en trombe dans la direction de Plainevaux.

Vers 21 h 30, Julien Lahaut gisait devant sa porte. Il fallait se résoudre à l'irréparable. Les coups avaient été mortels.

Le lendemain du meurtre, le premier ministre, Joseph Pholien, s'adressa à la presse dans une communication gouvernementale: «Monsieur Lahaut défendit avec énergie et courage une idéologie que la majorité des Belges réprouve. Nous ne connaissons pas encore, à l'heure actuelle, les mobiles qui ont animé les assassins. Quels qu'ils soient, ils sont hautement condamnables mais ils le seraient d'autant plus encore s'ils s'inspiraient d'un antagonisme politique et idéologique»¹. Le Premier ministre conclut sa communication en promettant que rien ne serait négligé pour retrouver les coupables.

Julien Lahaut est né à Seraing le 6 septembre 1884 dans une famille ouvrière. Il travailla dès l'âge de 14 ans comme chaudronnier. A dix-huit ans, la grève générale

¹ Rudi Van Doorslaer en Etienne Verhoeven, *De moord op Lahaut. Het communisme als binnenlandse vijand*, Leuven, Kritak, 1985, blz 11.

¹ Rudi Van Doorslaer et Etienne Verhoeven, «L'assassinat de Julien Lahaut. Une histoire de l'anticommunisme en Belgique», EPO, 1987, p.8.

de algemene staking voor het algemeen stemrecht werkt hij bij Cockerill, waar hij wordt ontslagen. Lahaut wordt nogmaals ontslagen in 1908 na een staking bij Val-Saint-Lambert en wordt nadien verkozen tot vrijgesteld secretaris van de vakbond «*Relève-toi*», die hij opnieuw had opgericht samen met Joseph Bondas, die lid zou worden van de metaalvakbond.

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog is hij vrijwilliger en hij wordt ingedeeld bij de gemotoriseerde artillerie en naar het Russische front gestuurd. Hij is er getuige van de Russische Revolutie. Kort na zijn terugkeer, vervuld van communistische idealen en met de overtuiging dat zijn partij, de POB/BWP, moet aansluiten bij de Derde Internationale van Lenin, neemt hij de leiding van de sociale bewegingen die loonsverhogingen en betere werkomstandigheden eisen.

Lahaut wordt uitgesloten van de vakbondscentrale van de BWP (1921), richt de *Chevaliers du Travail* op en wordt lid van de PCB/KPB (1923). Reeds in 1933 kant hij zich tegen de opkomst van het fascisme en het nazisme en is hij pleitbezorger van de Spaanse republiek. Hij is volksvertegenwoordiger (1932-1950) en secretaris-generaal van de KPB en houdt zich ook bezig met het dagblad «*La voix du peuple*».

Tijdens de Tweede Wereldoorlog legt hij als verzetsstrijder de basis van het Belgisch partizanenleger. Hij gaat zowel clandestien als openlijk in het verweer, dwarsboomt de plannen van Degrelle (januari 1941) en leidt de staking van de 100.000 (mei 1941) die het hele Luikse bekken lam legt. Lahaut wordt gearresteerd op het ogenblik dat Hitler het offensief inzet tegen de USSR en dus tegen het communisme (1941). Hij wordt gedeponeerd naar het kamp van Mauthausen (1944-1945). Na 48 maanden gevangenschap komt hij zeer verzwakt terug, maar zijn populariteit is niet verminderd en hij is zijn ideaal trouw gebleven. Hij wordt voorzitter van de Communistische Partij van België (11 augustus 1945). In de koningskwestie speelt hij een voortrekkersrol in de Waalse actie tegen de terugkeer van Leopold III.

Het gerechtelijk onderzoek schoot maar niet op. Het zou twintig jaar duren en geen resultaat opleveren, ondanks enkele latere onvoorzienne wendingen, ter gelegenheid van processen tegen extreem-rechtse figuren. De zaak is in 1970 verjaard en het dossier is in 1972 definitief geseponeerd. Bij het onderzoek werden sporen gevuld die in de richting gingen van de rechts-nationalistische milieus, het verzet, de ultraleopoldistische en anticomunistische kringen. Door de koningskwestie en de Koude Oorlog was een politieke sfeer ontstaan die ertoe leidde dat voor die moord een verklaring werd gezocht tegen de achtergrond van de strijd tegen het

pour le suffrage universel le trouva chez Cockerill d'où il fut congédié. Licencié à nouveau en 1908 après une grève au Val-Saint-Lambert, Lahaut fut choisi comme secrétaire permanent du Syndicat «*Relève-toi*» qu'il avait contribué à reconstituer avec Joseph Bondas, qui s'affiliera à la Centrale des métallurgistes.

Engagé volontaire lorsque la première guerre mondiale éclate, il est versé dans les auto-canons et envoyé sur le front russe. Il y vivra, en observateur, la Révolution russe. A peine rentré, rempli d'idéaux communistes et convaincu de la nécessité d'affilier son parti, le POB, à la troisième internationale de Lénine, il se retrouve à la tête des mouvements sociaux revendiquant des améliorations salariales et des conditions de travail.

Exclu de sa centrale syndicale et du POB (1921), Lahaut fonde les Chevaliers du Travail et adhère au PCB (1923). Opposé à la montée du fascisme et du nazisme dès 1933, il se lance dans la lutte en faveur de l'Espagne républicaine (1936). Député (1932-1950), secrétaire général du PCB, il s'occupe également du quotidien «*La voix du peuple*».

Pendant la deuxième guerre mondiale, résistant, il jette les bases de l'Armée belge des Partisans. Opposant clandestin mais aussi opposant public, il contrecarre les visées de Degrelle (janvier 1941) et mène la grève des 100.000 (mai 1941): tout le bassin industriel liégeois est immobilisé. Quand Hitler lance l'offensive contre l'URSS et donc contre le communisme, Lahaut est arrêté (1941). Il sera envoyé au camp de Mauthausen (1944-1945). Après 48 mois de captivité, il revient très affaibli mais sa popularité et son idéal ne sont pas atteints. Il est porté à la présidence du Parti communiste de Belgique (11 août 1945). Dans l'affaire royale, il est au premier rang de l'action wallonne contre le retour de Léopold III.

L'enquête judiciaire piétina. Elle allait durer vingt ans, sans résultat, malgré quelques rebondissements ultérieurs, à l'occasion de procès d'éléments d'extrême droite. En 1970, il y eut prescription et en 1972, le dossier fut définitivement classé. L'enquête investigua des pistes dans les milieux de la droite nationaliste, de la résistance, les milieux ultraleopoldistes et anticomunistes. La question royale et la guerre froide dessinaient un cadre politique qui permettait d'analyser ce crime dans un contexte de lutte anticomuniste voire comme acte royaliste. Julien Lahaut n'avait-il pas crié «*Vive la République*» lors de la prestation de serment de Baudouin I^e,

communisme of waardoor ze zelfs als een royalistische daad kon worden aangezien: had Julien Lahaut niet geroepen «*Vive la république!*» tijdens de eedaflegging van Boudewijn I op 11 augustus 1950²? Wij weten vandaag nog altijd niet officieel wie Julien Lahaut heeft vermoord. Dit tragisch einde – dat uitzonderlijk is in de veeleer onbewogen Belgische politieke geschiedenis – verleent een aura van heldhaftigheid aan een opmerkelijke persoonlijkheid. Julien Lahaut was een ongewoon man, een kleurrijke en trotse figuur met allure, die veel kracht en energie uitstraalde, iemand met een warme en boeiende stem, die zijn toehoorders voor zich wist te winnen. Een Poolse graaf, die samen met hem gedeponeerd was en niet bepaald kon verdacht worden van politieke sympathie, typeerde hem als «*l'homme qui portait le soleil dans sa poche et en donnait un morceau à chacun*»³.

In 1982 heeft de BRT een reeks uitgezonden van Maurice De Wilde over *De Nieuwe Orde*. Ter gelegenheid van een heruitzending van die reeks in 1983 kondigde Maurice De Wilde een bijkomende reportage aan over het Eldrie-Verbond waarin onthullingen zouden worden gedaan over de dood van Julien Lahaut. Er zijn een aantal gesprekken geweest met een anonieme getuige met wie de historici Rudi Van Doorslaer en Etienne Verhoeven contact hebben opgenomen. Geleidelijk volgen ze het spoor en achterhalen ze de levensloop van een zekere «Adolphe» – die ondertussen overleden is –, lid van het Eldrie-Verbond en vermoedelijke moordenaar van Julien Lahaut. De twee auteurs beloven de volstrekte anonimiteit te bewaren uit respect voor de naaste familieleden.

Ondanks het officieel onderzoek en het speurwerk van historici die gespecialiseerd zijn in de vraagstukken van extreem-rechts in België en in de periode van de Tweede Wereldoorlog, blijven veel vragen thans onbeantwoord. Ze betreffen zowel het onderzoek en de manier waarop het werd uitgevoerd als de opeenstapeling van aanwijzingen die de aandacht hadden kunnen vestigen op de identiteit van de moordenaars maar waarover nooit grondig onderzoek werd verricht.

Zo hebben de twee historici voor het voetlicht gebracht dat de genaamde «Adolphe» en een andere partner, Verbruggen, in september 1950 door de Veiligheid van de Staat als mogelijke verdachten in de zaak-Lahaut werden gesigneerd. De onderzoeksrechter van Luik kende die twee namen begin oktober 1950. Van Doorslaer en Verhoeven schrijven: «is het toeval dat uitgerekend deze

⁽²⁾ Dankzij een nauwkeurig onderzoek van de beelden en van de klank-band van de eedaflegging kan men thans stellen dat Julien Lahaut wellicht niet degene is die geroepen heeft, maar dat het zou gaan om de volksvertegenwoordiger die achter hem zat.

⁽³⁾ Maxime Steinberg, *Julien Lahaut*, in *La biographie nationale*, Deel 39, supplement, Deel XI aflevering 1), 1976, blz. 582.

le 11 août 1950?». Aujourd’hui, nous ne savons toujours pas officiellement qui a assassiné Julien Lahaut. Cette fin tragique – exceptionnelle dans les annales politiques plutôt paisibles en Belgique- confère une aura d'héroïsme à une personnalité remarquable. L'homme sortait du commun. C'était une nature, haute en couleurs, pleine de panache, une force, une énergie, à la voix chaude et prenante, qui savait séduire son auditoire; «l'homme qui portait le soleil dans sa poche et en donnait un morceau à chacun» disait de lui un compagnon de déportation, un comte polonais, peu suspect de sympathie politique.³

En 1982, la BRT programme une série télévisée produite par Maurice De Wilde sur «l'Ordre nouveau». En 1983, dans le cadre d'une rediffusion de cette série, Maurice De Wilde annonce un reportage complémentaire sur la Ligue Eltrois, où des révélations sur la mort de Julien Lahaut seront faites. Une série de contacts s'enclenche avec un témoin anonyme que des historiens Rudi Van Doorslaer et Etienne Verhoeven contactent. Progressivement, ils remontent la piste et retracent le parcours d'un certain «Adolphe», membre de la Ligue Eltrois et assassin présumé de Julien Lahaut, décédé entre-temps. Par respect pour le proche entourage, les deux auteurs s'engageaient à respecter l'anonymat le plus total.

Malgré l'enquête officielle, malgré cette recherche menée par des historiens spécialisés dans les questions d'extrême droite en Belgique et dans la période de la deuxième guerre mondiale, de nombreuses questions restent en suspens. Elles portent tant au niveau de l'enquête, sur la manière dont elle a été menée que sur les indices accumulés qui auraient pu attirer l'attention sur l'identité des tueurs mais qui n'ont jamais fait l'objet d'une instruction approfondie.

C'est ainsi que les deux historiens ont mis en évidence que le dénommé «Adolphe» et un autre partenaire Verbruggen, furent tous deux signalés en septembre 1950 comme suspects possibles par la Sûreté de l'État dans l'affaire Lahaut. Ces deux noms étaient connus du juge d'instruction de Liège au début du mois d'octobre 1950. «Est-ce un hasard», écrivent les auteurs Van Doorslaer

⁽²⁾ Dankzij een nauwkeurig onderzoek van de beelden en van de klank-band van de eedaflegging kan men thans stellen dat Julien Lahaut wellicht niet degene is die geroepen heeft, maar dat het zou gaan om de volksvertegenwoordiger die achter hem zat.

⁽³⁾ Maxime Steinberg, *Julien Lahaut*, in *La biographie nationale*, Deel 39, supplement, Deel XI aflevering 1), 1976, blz. 582.

twee personen gedurende het hele onderzoek niet één keer werden ondervraagd? (...) Waarom (...) werd met betrekking tot «Adolphe», afgezien van een summier «discreet onderzoek», niet even indringend ingegaan op nota bene een mededeling van de Staatsveiligheid, ook wanneer dit «discreet onderzoek» op het eerste gezicht niets had opgeleverd? Niets is overigens te veel gezegd, want «Adolphe» bezat een wagen van het merk, dat al in de nacht van de moord op Lahaut door de Rijkswacht was gesignalerd. Waarom werden aan Verbruggen [, aan «Adolphe»] niet de vragen gesteld die zich opdrongen? (...) [Zou] een grondig onderzoek naar «Adolphe» allerlei activiteiten en contacten blootgelegd (...) hebben, die in het klimaat van de koude oorlog om politieke redenen beter bedekt konden blijven [?]» De twijfel blijft. De onzekerheid maakt alle interpretaties mogelijk. De twee auteurs stippen ook aan dat tijdens hun eigen onderzoek verschillende personen hun de raad hebben gegeven «dit potje beter gedekt [te laten] omdat het hier een «staatszaak» betrof.». En de conclusie van de twee auteurs luidt: «Wij weten beter dan wie ook, dat ons onderzoek onvolledig is en dat lang niet alle vragen beantwoord zijn. Maar zolang dergelijke vragen in alle sereniteit kunnen worden gesteld blijft er hoop op leven in een democratie.».

In Wallonië heeft gecirculeerd een petitie waarin aan de vertegenwoordigers van de democratische partijen plechtig werd gevraagd een parlementaire onderzoekscommissie op te richten. Verscheidene volksvertegenwoordigers, senatoren en gewezen parlementsleden hebben die petitie ondertekend.

De tekortkomingen van het gerechtelijk onderzoek, de vertragingen en de afremmingen, de straffeloosheid van de schuldigen die nochtans werden gevonden, de uitvluchten en ten slotte de verjaring hebben voor verwarring gezorgd. De complete duisternis waarin men die gebeurtenis blijft hullen, schaadt de democratie. België zal zich niet moeten schamen omdat het die andere realiteit onder ogen heeft willen zien. De petitionairissen besluiten als volgt: «*Cette vérité est d'autant plus nécessaire qu'elle répond à un besoin réel de réhabiliter le et la politique avec les citoyens sur une base plus saine, et, au bout du compte, plus démocratique.*».

De parlementaire onderzoekscommissie belast met het vaststellen van de precieze omstandigheden waarin Patrice Lumumba werd vermoord en van de eventuele betrokkenheid daarbij van Belgische politici heeft aangevoerd dat het mogelijk is om, 40 jaar na de feiten, een nieuw licht te werpen op die moord. Het gezag waarmee een parlementaire onderzoekscommissie is bekleed en haar onderzoeksbevoegdheid maken het mogelijk toegang te hebben tot bronnen die moeilijk toegankelijk zijn voor een gewone onderzoeker. Sinds

et Verhoeyen, «que ces deux personnes ne furent jamais interrogées pendant toute l'enquête?» Pourquoi dans le cas d'«Adolphe», abstraction faite d'une brève enquête discrète - on ne donna aucune suite à une communication de la Sûreté de l'État même si cette première enquête n'avait rien donné à première vue? Cela peut sembler étonnant lorsque l'on sait qu'«Adolphe» possédait une voiture de la marque signalée dès la nuit du meurtre par la gendarmerie. Pourquoi les questions qui s'imposaient, ne furent-elles pas posées à Verbruggen? à «Adolphe»? Une enquête approfondie aurait-elle révélé une série de contacts et d'activités qu'il valait mieux taire pour des motifs politiques en cette période de guerre froide? Le doute subsiste. L'incertitude permet toutes les interprétations. Les deux auteurs signalent aussi, qu'au cours de leur propre enquête, plusieurs personnes leur ont conseillé de ne pas rouvrir ce dossier par qu'il s'agissait d'une «affaire d'État». Et les deux auteurs de conclure: «Nous savons mieux que quiconque que notre enquête est incomplète et que bon nombre de questions sont restées sans réponse. Mais aussi longtemps que de telles questions pourront être posées en toute sérénité, il reste de l'espoir dans la vie d'une démocratie».

Une pétition circule en Wallonie qui demande solennellement aux représentants des partis démocratiques d'adopter et de constituer une commission d'enquête parlementaire. Plusieurs députés et sénateurs, plusieurs anciens parlementaires s'y sont joints.

Les carences de l'enquête judiciaire, les lenteurs et les freins, l'impunité des coupables pourtant retrouvés, les faux-fuyants et pour finir, la prescription, tout cela a semé et continuera à semer le trouble dans les esprits. La chape opaque maintenue sur cet événement porte atteinte à la démocratie. La Belgique n'aura pas à rougir d'avoir osé affronter cette autre réalité. «*Cette vérité*» écrivent les pétitionnaires «est d'autant plus nécessaire qu'elle répond à un besoin réel de réhabiliter le et la politique avec les citoyens sur une base plus saine, et, au bout du compte, plus démocratique».

La Commission d'enquête parlementaire chargée de déterminer les circonstances exactes de l'assassinat de Patrice Lumumba et l'implication éventuelle des responsables politiques belges dans celui-ci a montré qu'il était possible, 40 ans après les faits, d'apporter de nouveaux éclairages à cet assassinat. L'autorité et le pouvoir d'instruction conférés à une commission d'enquête parlementaire permettent l'accès à des sources qui sont difficilement accessibles à un simple chercheur. Depuis le classement sans suite du dossier judiciaire

het gerechtelijk dossier betreffende de moord op Julien Lahaut geseponeerd werd, zijn nieuwe sporen aan het licht gekomen waarover «privé»-onderzoek is gevoerd en een boek is uitgegeven waarin de auteurs aangeven dat ze kennelijk de «vermeende moordenaars» van Julien Lahaut op het spoor zijn gekomen.

De zaak-Lahaut is niet alleen de moord op een politicus en een parlementslied, het is tevens een politieke misdaad. Het is dus gerechtvaardig alle middelen waarover wij beschikken aan te wenden om de waarheid te achterhalen. Het gaat er niet om te straffen want de zaak is verjaard. Het zal erom te doen zijn de waarheid aan het licht te brengen en ervoor te zorgen dat die zaak niet in vergetelheid geraakt. Onze democratie kunnen we alleen maar versterken en legitimieren ten opzichte van de uiterst-rechtse verleidingen die haar thans bedreigen indien we de kracht hebben om ze aan een analyse te onderwerpen.

Als democraten stellen wij aan de Kamer van volksvertegenwoordigers de oprichting voor van een parlementaire onderzoekscommissie die ermee belast is klarheid te brengen in de moord op Julien Lahaut, communistisch volksvertegenwoordiger, die op 18 augustus 1950 voor zijn woning werd neergeschoten door twee onbekenden.

Die onderzoekscommissie zou gebruik kunnen maken van de nieuwe methodologische aanpak die is gevolgd door de parlementaire onderzoekscommissie belast met het vaststellen van de precieze omstandigheden waarin Patrice Lumumba werd vermoord en van de eventuele betrokkenheid daarbij van Belgische politici. Ze zou twee deskundigen van verschillende taalrol belasten met een onderzoeksopdracht van één jaar teneinde het dossier te onderzoeken en een verslag in te dienen. Aanvankelijk zou het optreden van de onderzoekscommissie zich ertoe beperken aan de deskundigen de middelen en machtingen te geven die ze nodig hebben om hun onderzoek uit te voeren. Nadat de deskundigen hun verslag hebben ingediend, zal de onderzoekscommissie haar werkzaamheden zo kunnen organiseren dat ze haar eigen conclusies zowel over de verantwoordelijken voor de moord op Julien Lahaut als over de beoordeling van het gerechtelijk onderzoek, indien dat nodig blijkt, officieel kan neerleggen.

concernant le meurtre de Julien Lahaut, de nouvelles pistes sont apparues et ont fait l'objet de recherches d'ordre «privé» avec publication d'un ouvrage où les auteurs montrent que manifestement, ils ont trouvé la piste des «assassins présumés» de Julien Lahaut.

L’Affaire Lahaut est non seulement l’assassinat d’un homme politique, un parlementaire, mais c'est aussi un crime politique. Il est donc juste de mettre tous les moyens dont nous disposons à la recherche de la vérité. Il ne s’agit pas de punir, il y a prescription. Mais il s’agira de faire émerger la vérité et faire œuvre de mémoire. Ce n’est que si nous avons la force d’analyser notre propre démocratie, que nous pourrons la renforcer et la légitimer aujourd’hui contre ces tentations d’extrême droite qui la menace aujourd’hui.

Comme démocrates, nous proposons à la Chambre des représentants de mettre sur pied une commission d’enquête chargée de faire toute la lumière sur l’assassinat de Julien Lahaut, député communiste, abattu le 18 août 1950, devant chez lui par deux inconnus.

Cette commission d’enquête, pourrait retirer de l’expérience de la commission d’enquête dite «Lumumba», une approche méthodologique nouvelle. La Commission se composerait de 7 commissaires. Elle chargerait deux experts, de régime linguistique différent, d’une mission de recherche d’un an pour instruire le dossier et déposer un rapport. La Commission n’interviendrait dans un premier temps que pour donner aux experts les moyens et les autorisations nécessaires pour mener à bien leur enquête. Après dépôt du rapport des experts, la Commission, pourra organiser ses travaux de manière à pouvoir officiellement déposer ses propres conclusions tant sur les responsabilités de l’assassinat de Julien Lahaut que sur l’évaluation de l’enquête judiciaire, si cela s’avère nécessaire.

Muriel GERKENS (Ecolo-Groen!)
 Jean-Marc NOLLET (Ecolo-Groen!)
 Georges GILKINET (Ecolo-Groen!)
 Juliette BOULET (Ecolo-Groen!)
 Zoé GENOT (Ecolo-Groen!)
 Thérèse SNOY (Ecolo-Groen!)

VOORSTEL**Artikel 1**

§ 1. Er wordt een parlementaire onderzoekscommissie opgericht die ermee wordt belast volledige duidelijkheid te scheppen over de moord op Julien Lahaut, volksvertegenwoordiger en voorzitter van de Kommunistische Partij van België, op 18 augustus 1950 te Seraing. Daartoe wordt de parlementaire onderzoekscommissie met de volgende opdrachten belast:

a. een inventaris opmaken van alle feiten, van alle pistes die in de loop van het gerechtelijk onderzoek zijn geopperd, van alle na de sepositie van de zaak aan het licht gekomen aanwijzingen die het mogelijk maken opheldering te brengen in dat dossier, en ze analyseren;

b. een omstandig verslag opstellen over de feiten, het gerechtelijk onderzoek en de keuzes die werden gemaakt, en ze analyseren;

c. voor zover dat mogelijk is, bepalen wie rechtstreeks verantwoordelijk is voor de moord en wie de opdrachtgevers zijn, alsmede alle personen aanwijzen die op de ene of de andere manier bij die moord betrokken zijn;

d. in het licht van dat onderzoek de werking van de democratische structuren van de Staat onderzoeken;

e. de verantwoordelijkheden vaststellen.

§ 2. De parlementaire onderzoekscommissie mag elke persoon horen die zij meent te moeten doen verschijnen en ze mag beschikken over alle stukken die ze nuttig acht voor de uitoefening van haar taak. De commissie is ertoe gemachtigd vaststellingen te doen ter plaatse en in voorkomend geval de contacten te leggen die nodig zijn om haar taak te vervullen.

Art. 2

De parlementaire onderzoekscommissie wordt bekleed met alle bevoegdheden waarin de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek voorziet.

PROPOSITION**Article 1er**

§ 1er. Il est institué une commission d'enquête parlementaire chargée de faire toute la lumière sur l'assassinat de Julien Lahaut, député et Président du Parti communiste de Belgique, le 18 août 1950 à Seraing. A cet effet, la commission a pour missions:

a. de dresser l'inventaire de tous les faits, de toutes les pistes qui ont été soulevées pendant l'enquête judiciaire, de tous les indices qui permettent d'éclairer le dossier qui sont apparus après le classement de l'enquête et de les analyser;

b. de dresser un rapport circonstancié sur les faits, sur l'enquête judiciaire, sur les choix qui ont été opérés et de les analyser;

c. de déterminer pour autant que cela soit possible, les responsables directs de l'assassinat, les commanditaires de celui-ci et de désigner toutes les personnes impliquées de près ou de loin, dans cet assassinat;

d. d'examiner à la lumière de cette enquête, les modes de fonctionnement des structures démocratiques de l'État;

e. de définir les responsabilités.

§ 2. La Commission pourra entendre toute personne qu'elle estime devoir faire comparaître et peut disposer de toutes les pièces qu'elle juge nécessaire à l'exécution de sa mission. La Commission est mandatée pour procéder à des constats sur place et, le cas échéant, pour prendre les contacts requis pour l'accomplissement de sa mission.

Art. 2

La Commission est investie de tous les pouvoirs prévus par la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires.

Art. 3

De commissie wordt samengesteld uit zeven leden die de Kamer van volksvertegenwoordigers uit haar leden aanwijst volgens de regel van de proportionele vertegenwoordiging van de politieke fracties.

Art. 4

De commissie kan, binnen de door het Bureau van de Kamer vastgestelde budgettaire kijftlijnen, alle nodige maatregelen nemen teneinde haar onderzoek met de vereiste deskundigheid uit te voeren.

Daartoe kan zij – eventueel in het raam van een arbeids- of een aannemingsovereenkomst – een beroep doen op twee historici. De looptijd van die overeenkomsten mag die van de commissiewerkzaamheden niet overschrijden.

Art. 5

De commissie brengt vóór 30 juni 2007 bij de Kamer verslag uit over haar werkzaamheden, tenzij de Kamer een verlenging van de commissiewerkzaamheden toestaat.

28 juni 2007

Art. 3

La Commission est composée de sept membres, que la Chambre des représentants désigne parmi ses membres conformément à la règle de la représentation proportionnelle des groupes politiques.

Art. 4

Dans les limites du budget que le Bureau de la Chambre met à sa disposition, la Commission peut prendre toutes les mesures utiles pour mener l'enquête avec l'expertise voulue.

Elle peut, à cet effet, faire appel à deux historiens, dans le cadre de contrats de travail ou d'entreprise. La durée de ces contrats ne peut pas excéder celle des travaux de la commission.

Art. 5

La Commission fait rapport à la Chambre avant le 30 juin 2007 sauf prolongation autorisée par la Chambre.

le 28 juin 2007

Muriel GERKENS (Ecolo-Groen!)
 Jean-Marc NOLLET (Ecolo-Groen!)
 Georges GILKINET (Ecolo-Groen!)
 Juliette BOULET (Ecolo-Groen!)
 Zoé GENOT (Ecolo-Groen!)
 Thérèse SNOY (Ecolo-Groen!)